

“Pēti! Apzini! Stāsti!”

2015. GADA NOVEMBRIS

projektu konkursa ATBALSTS BROČĒNU NOVADA IEDZĪVOTĀJU INICIATĪVĀM atbalstīts projekts

CIECERES PILSKALNS

Jauniešiem reģionos šķiet, ka viņi dzīvo novadā, kurā nav nekā ievērības cienīga. Šāda maldīga priekšstata un nezināšanas iespaidā jauniešos rodas vēlme pamest savu dzimto pusi un tajā neatgriezties. Lai mainītu jauniešu attieksmi un radītu pieredžas un lepnuma sajūtu par savu novadu, pilsei un pagastiem, nolēmām kopā ar jauniešiem apzināt un izzināt Brocēnu pilsētā un Cieceres pagastā esošās dabas un vēstures bagātības, jo lepošanās un zināšanas par savām saknēm un apkārti iet roku rokā ar patriotismu.

Reģioniem raksturīgās specifiskās tēmas vēsturē, kultūrā, ģeogrāfijā un citās jomās tiek samērā maz pēttas. Bērni interese par savu dzimto vietu jārada jau skolas solā. Vairāku gadu garumā, rikojot ģeogrāfijas olimpiādes, vēstures un sociālo zinību konkursus Brocēnu vidusskolā, esam pārliecīnājušies, ka skolēni ir maz informēti par tuvāko apkārtni, par dabas un vēstures pieminekļiem Brocēnos un novadā.

Ideju apzināt Cieceres pagasta kultūrvēsturiskās un dabas bagātības izteica skolas jaunieši pēc Ozolu salas apmeklējuma rudenī. Kopīgi secinājām, ka nav norādes, kur izkāpt, lai apskatītu 1905. gada revolucionāriem izveidoto pieminekli, pats piemineklis ir noaudzis ar biezū sūnas kārtu, nav shēmas, kā atrast salīnā esošos dižkokus un Otrā pasaules kara ierakumus. Jaunieši nolēma, ka nepieciešams veikt sociālo monitoringu un sakopt piemīnas vietas, savākt iedzīvotāju atmiņas.

Projekta ietvaros tika vākta un apkopota informācija par Cieceres pagasta vietvārdiem, vāktas teikas un nostāsti, iedzīvotāju atmiņas par notikušo ap Cieceres ezeru un Cieceres pilskalnu. Jāatzīst, ka iesāktais darbs ir jāturpina, jo nav apzināti visi cilvēki, kuri var pastāstīt par Brocēnu novada vēsturi.

Vietējiem cilvēkiem ir zināšanas, kuru nav nevienam zinātniekam, par to, kā ir bijis, kā ir tagad un kā pašreiz esošais mainās.

Avīzē apkopoti savāktie materiāli.

17. novembrī Brocēnu Kultūras un izglītības centrā tika izveidota izstāde ar fotogrāfijām par Cieceres pilskalnu, Ozolu saliņu un Cieceres ezeru un artefaktu artefaktiem, kas atrasti ap ezeru.

Projektu realizēja Laura Mīkelsone, Daiga Barančane, Mairita Neilande un biedrība "Brocēnu vidusskolas skolēnu parlaments"

Cieceres pilskalna kapi

saglabājušās. Meliorācijas darbu dēļ tās iznīcināja, nolīdzinot ar buldozeriem.

Nostāsts par pilskalnu

Šajā vietā atradas divas mājas – "Pilskalni" un "Pilsgravas". "Pilskalni" atradas vairāk kalnā, turpretī "Pilsgravas" – gravā. Netālu no šejienes ir māju kapu kalniņš. Gar vienu kalnu pusi tek upe, bet gar otru – aizstiepas grava, kur kādreiz tecējusi upe. Iespējams, agrāk upe tecējusi gar abām kalna pusēm. Tur, kur grava savienojas ar upi, izveidojusies dziļa dzelme – Kalvu dzelme. Šī dzelme ir ļoti dziļa un dumbraina. Teika stāsta (varbūt arī patiesība), ka senos laikos Cieceres pilskalna plakumā atradies skurstenis (par skursteni tautā apzīmēja akai līdzīgus caurumus). Tagad šī vieta ir aparta. Ja toreiz ielaida pīli skurstenī, tad tā iznāca ārā vai nu pie upītes, vai upītē.

"Pilsgravas" māju īpašnieka Mateusa tēva tēvs reiz ganījis cūkas Cieceres pilskalna malā un atradis smagu kieģeli. To viņš, puika būdams, nokaitējis sarkanu un

iesviedis upē. Tas ilgi vārijies un nogrimis. Liels būdams, Mateuss apgalvojis, ka kieģelis bijis zelts, un meklējis to.

Vienu rītu puisis gājis pie zirgiem. Piekrastē bijusi valā atvērusies naudas lāde. Puisis sev piebēris pilnas kabatas un meties prom. Lāde aizcirtusies un iešūkusi upē. Mežā puism pretī skrējis melns āzis. Tas puisi tikām purinājis, kamēr tam visa nauda izbirusi. Tikai pirkstu starpā palikusi viena monēta. Puisis, pārbijies, saplosītām drēbēm un slapjā, atgriezies mājās.

Senos laikos burvji pili noburuši, un pils nogrimusi.

Pilskalna plakuma rietumu malā vēl tagad arumos dobumi redzami. Trīs brāļi tur kādreiz mantu rakuši. Viņi tomēr neko nav atraduši, bet viens no tiem tapis akls, otrs – kurls, trešais – mēms.

Cieceres pilskalns atrodas aptuveni 8,5 km uz dienvidaustrumiem no Brocēniem, 4 km uz austrumiem no Cieceres ezera, mežainā vietā pie bijušajām "Pilskalnu" mājām.

Pilskalnam izraudzīts ziemeļdienu virzienā orientēts kalns. Pilskalna vieta 110 m gara un dienvidu galā 50 m plata. Austrumu un dienvidu puse kalnu aptek Cieceres upe, radīdama 11 m augstu krastmalu. Šie ir stāvākie pilskalna sāni. Turpretī kalnmalas ziemeļu un rietumu puse ir noertas, un nav noprotams pirmatnējais izskats un stāvums.

Ziemeļu daļā no senseniem laikiem ierīkoti tēvu kapi. Tie norobežoti ar krautu akmeņu žogu.

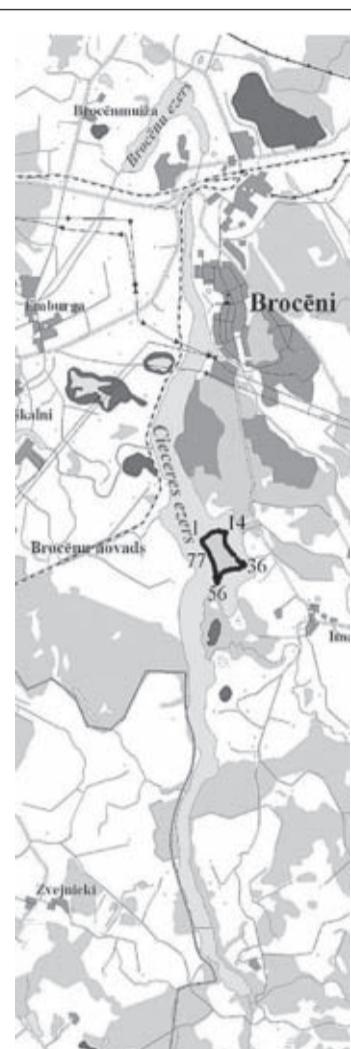
Pilskalns ir bez iztektiem nocītinājumiem. Par tiem liecina tikai pastāvinātas pilskalna malas austrumos un dienvidos.

Vietējo iedzīvotāju nostāsti par pilskalnu

Pilskalnā vēl 20. – 30. gados bija saglabājušās mūra paliekas. Te notika zaļumballes Lielcieceres pagasta laudīm.

Kapi bija tā saucamie māju kapi, jo pilskalna pakājē bija divas lielas vecsaimniecības – "Pilskalni" un "Pilsgravas". Tur dzīvojušas Mateusu un Andersonu dzimtas. Pēc Otrā pasaules kara mājas bija

CIECERES EZERS

Cieceres ezera CV

DATI

Nosaukums – Cieceres Ezers.
Adrese – Brocēni novads,
Cieceres pagasts.
Tēvs – Ledus Laikmeta Ledājs.
Māte – Kušanas ūdeņu Subglaciālā
legultne.
Bērni – Ozolu Sala, Cieceres,
Mazupe.

IZGLĪTĪBA

Latvijas gruntsūdeņu tehnikums,
ieguvis vidējo izglītību gruntsūdeņu
mūžīgajā pastāvēšanā.

LEPA – bakalaura grāds airēšanā
(Latvijas ezeru pedagoģijas
akadēmija).

Latvijas Universitāte Ģeoloģijas
fakultāte, doktora grāds dabas
zinībās.

PIEREDZE

Aptuveni 10 000 gadu dzīves
pieredze, kā arī tas ir dienējis
armijā (piedalījies pāris karos).
Smaidošanas, kanoe airēšanas,
peldēšanas sacensību, ziemas
autorallijs organīzēšana, makšķe-
rēšanas kluba priekšsēdētājs,
kempinga īpašnieks. Laivu
izbraucenu organizētājs. Milzīga
pieredze zivju audzēšanā.
Strādā Brocēni novada pašvaldībā.

AUTORDARBI

Glezainais apvidus, kas piesaista
visdažādāko dzīvo būtnu uzmanību.
Brocēnu appludināšana 2011. gadā.
Pasaka "Kā miglu pierunāt", dzeja
viļņu veidolā.

PAPILDU IZGLĪTĪBA

Prakse bioloģijā, fizikā un vēsturē.
Ainavas veidošanas kursi.
Aukle septiņām zivju sugām.
Sertifikāts par tūrisma un atpūtas
iespējām ilgtspējīgai attīstībai.

VALODU PRASMES

Latviešu – dzimtā, pārvalda krievu
un vēju valodu.

Vācu, angļu, lietuviešu, latīnu
valodu – sarunvalodas limeni.

INTERESES

Ziemā – aizsalšana, pavasarī –
atkušana, brīvajā laikā – dabas
ainavu uzlabošana, abrāzija jeb
krastu izskalošana un akumulācija.
Ballites (ir sava naktisklubs –
"Ciecerē").

Vilināt cilvēkus nākt peldēties.

Patīk cilvēki, kas nečurā ezerā,
un cienā tos, kuri viņam palīdz attīrt
ezeru.

Patīk izmitināt ūdensdzīvniekus.

Laivu piestātne

ielākais platoms 0,7 km, krasta līnija
21,5 km. Vidējais ezera dziļums ir 7
m, bet maksimālais dziļums – 22 m.
Ezers atgādina upi (parasti tā platoms
nepārsniedz 200 m) ar augstiem
krastiem, kur vietām atsedzas
kaljakkmens. Tā krasti ir sausi, slipi,
tālāk stāvi. Ezera galos un strautu
ieteku vietas tie ir zemi un slapji.
Cieceres ezera ietek Dūņupe, Elles un
Salas strauts. Ezerā galvenokārt aug
niedres, meldri, lēpes un glivenes. No
ezera iztek Ciecerē (garums 51 km),
ielākā pieteka ir Mazupe (16 km), ko
dažkārt uzskata par Cieceres augšteci.

Ziemeļdienu virzienā izstieptā
ezera gultne aizņem ledāja paplašinātu
pamatēju plausu, ar to saistīs teika
par pārķelto Saldus pilskalnu. Teika
vēsti par kalnu ar caurumu vidū un
trepēm tajā. Pa tām ganu zēns nokāpis
lejā, ieraudzījis pilsētu un ļaudis un
tur arī cienāts. Kad ganu zēns
atgrizies, stāstījis, ka saldu ēdis, saldu
dzēris, kalns pārķēlies divās daļās.
Viens palikusi uz Zvārdes, otra uz
Brocēnu pusī. Ezera dienvidu gals
pagriežas uz dienvidaustrumiem. Tai
vērziņa tālāk ir Zvārdes, Svētaiņu un
Ķerkliņu ezers un Incēnu pilskalns.

Cieceres ezera vidusposmā,
paplašinājumā, atrodas vienīgā ezera
sala, saukta arī Ozolu sala, kas ir
botāniskais liegums. Tā ir aiz-
sargājama teritorija jau kopš 1923.
gada. Nosaukums ir tieši tāds, jo liela
daļa no salas floras ir tieši ozoli, tomēr
daudz ir arī liepu. Ozolu salā ir 12

Laivu novietne

dižozolu, kuru apkārtmērs ir 4 m,
tomēr resnākajam no tiem ir aptuveni
6,2 m. Šie koki ir vairākus gadus
desmitus veci.

Ezers ir mezotrofs ezers, tā
aizaugums ir tikai 5%. Ezerā mīt
līdakas, asari, plauži, karpas, zuši,
ālanti, sapali, ezera krastos sastopami
dažādi ūdensputni, pārsvarā me-
žapiles, palienu plāvās arī griezes.

Ezerā var droši peldēties, tas nav
piesārņots. Ezera dēļ Brocēnos ir labi
attīstīts airēšanas sports, bieži vien
notiek arī sacensības. Ap ezeru ir
izvietoti viesu nami, kuri ir diezgan
labi apmeklēti. Vasaras sezonā cilvēki
tur atpūšas pie dabas krūts un izbauga
skaisto ezeru gan saullēktā, gan
saulrietā.

Labās un sliktās īpašības nākotnei

Ūdenī reizēm novērojama ūdens
ziedēšana, ir bijusi novērojama
notekūdeņu izplūde ezerā ietekošajā
Ciecerē, bet no 1992. gada ezerā
sadzīves notekūdeņi neieplūst.
Iespējams, no ezera izplūst neattīriti
notekūdeņi no Brocēnu Atdzel-
žošanas stacijas. Būtu vēlams
popularizēt un atjaunot kempingus,
sakopt peldvietas ap ezeru, lai viegli
pieklūtu arī citās vietas, atjaunot
laivu nomas staciju, pilnveidot
pludmali pilsētas teritorijā, ne-
aizbūvēt krasta teritoriju ar
privātmāju īpašumiem tā, ka netiek
skaistajam ezeram klāt!

Slidotava
pie laivu piestātnes

ATMINĀS PAR OZOLU SALU UN CIECERES EZERU

Andra Preisa atmiņas

Piecdesmitajos gados Cieceres ezers bija daudz tirāks, mazāk aizaudzis. Cieceres ezers bija dzeram ūdens krātuve Brocēnu ciematam. Caurule pie peldētavas pa steķiem stiepās tālu ezerā, pa cauruli tika sūknēts ūdens uz ūdens torni.

Puikas pa šo cauruli gāja līdz tās galam, tā rodot iespēju makšķerēt tālāk no krasta. Cieceres ezera galā pie beidzamās mājas arī bija sūknētava, no kurās pa resnu koka cauruli, ieraktu zemē, uz Brocēnu cementa - Šifera kombinātu tika sūknēts ūdens tehniskām vajadzībām. Pie vecā kāļu ceplā ezerā tika bērti kāļķakmens un degakmens izdedži, tāpēc izveidojās skaists, stāvs krasts pelēkbalta krāsā.

Netālu no salas, ar zariem ezera dibenā atspiedies, stāvēja ozols, ko makšķernieki sauka par moku stabu, tur no ezera dzīluma tika celti ārā lielākie asari. Ezerā peldēja popes (no augu saknēm un augiem izveidojušās peldošas salīnās). Līci aiz salas, zem popēm, dzīvoja asari, kuri bija joti tumši, gandrīz melni. Ezeram, iespējams, ir dubultdibens lielā dzīluma dēļ, kad koki nespēj nogrīt līdz dibenam, jo kara laikā ezerā sagāza joti daudz koku, pārvietojot tehniku un cilvēkus, tad arī pāri ūdenstilpei tika veidota pārceltuve tehniskās un cilvēku pārvietošanai, lai nav jābrauc apkārt ezeram. Tas bija pie ceplā. To Andrim Preisam stāstīja rādi, kuri dzīvoja ceplī.

Reiz, ar tēvu un māti braucot makšķerēt, uznācis spēcīgs lietus. Lai nesamirkstu, izkāpuši uz Ozolu salas un paslēpušies visi trīs ozola dobumā.

Piecdesmitajos gados uz salas bijusi uztasita deju grīda, notika zaļumballes. Pat kāzas svīnētas. Uz salu brauca ar laivām. Vairumam ezera apkārtējo iedzīvotāju bija laivas, un ne viena vien. Andra Preisa tēvs bija galdnieks, taisija arī koka laivas un to iemācīja Andrim. Pavasaros laivas sagatavoja sezonai un laida ezerā – tie bija svētki. Rudenī laivas vilka ārā no ezerā. Pa vasaru laivas atradās ezerā. Septīndesmitajos gados tika sacelti šķūniši, kur iedzīvotāji nolika airus.

Ziemā Cieceres ezera ledu izmantoja slidošanai. Ālināgos iesaldēja mietus, kuru galos uz dzelzs stieņa vai ratu riteņa piestiprināja kārti, kurai savukārt otrā galā piesēja ragavas, un tad bija gatavs karuselis. Daži grieza karuseli, bet ragavas sēdēja viens vai divi. Dažkārt uz ezerā spēlējuši arī hokeju, nūjas nogriezot turpat krūmos. Slidojām arī ar burām – pa vējam bija ātri, bet atpakaļ nācās slidot ar satītu buru padusē.

Pierakstījis Mārtiņš Preiss.

VĒL DAŽI NOSTĀSTI PAR EZERU

● Cieceres ezera krastā ir meža puduris, ko saucot par Gailiti. Bērnībā gājuši tur ogas lasīt un redzējuši dancojam gailiti sarkanās biksēs.

Nācis reiz kāds virs mazā gaismīnā caur Gailiti un ieraudzījis uz ceļa teliņu. Apmetis lakatu tam ap kāļu un vedijs mājās. Pa ceļam teliņu izgaisījis. Pārnāk virs mājās un skatās, ka paša teļš aplokā. Sazin nu, kas tas par teļu uz ceļa bijis!

● Reiz Cieceres muižā pie Cieceres ezera meita, aitas un kazas ganīdama, ieraudzījusi ezera krastā lielu vāti naudas un pie tās viru stāvam. Vīrs sacījis uz meitu, lai dodot viņam vienu āzi, tad viņš meitai atdošot to naudu. Iesākumā meita neko negribējusi dzirdēt, teikdama, ka viņas kungs esot bargs, nosītīšot par pazudušo āzi. Kad vīrs apgalvojis, ka viņai nekas nenotikšot, meita teikusi

viram, lai nem to āzi. Tikiļdz meita to izsacījusi, āzis tūlīn brīdis ezerā. Meita redzējusi, ka āzis jau dzīli ezerā iebrīdis – ragi vien laukā! Viņa iesaukusies: "Vai Dieviņ! Ko nu kungs sacis!" tikiļdz to izsacījusi, āzis brīdis atpakaļ, bet nauda ievēlusies ezerā, sacīdama: "Simtu gadu gulēju, simtu vēl jāgu!"

● Otrajā pasaules karā Cieceres ezers Saldus pusē atradās vācu armija, bet Brocēnu pusē – krievu armija.

Cilvēki stāsta, ka Cieceres ezera esot zivis pat aira lielumā.

● Cieceres ezera mērišana.

Cieceres ezers līdz 2000. gadam Latvijas dzīlāko ezeru sarakstā atradās trešajā vietā (50 metri). 1999. gada 5. decembrī notika ekspedīcija, kurā noskaidroja, lūk, ko.

Cieceres ezerā ir divas dzīlākās vietas. Pirmā atrodas ezera daļā

ATMINĀS PAR SALU

Zinaida Bataragas atmiņas

Brauciens ar laivu uz Cieceres ezera salīnu manā jaunībā bija gluži vai katras sestdienas un svētdienas ierasta atpūtas nodarbe. Tad laiva piederēja gandrīz vai katrai ģimenei, nu gluži kā šodien automašīna. Salīna bija ierasta atpūtas vieta. Brauca gan draugu pulciņi, gan ģimenes ar bērniem. Bieži vien uz salīnās arī nakšņojām telti. Kūrām ugunskuru. Bijā ierikotas speciālas atpūtas vietas ar soliņiem un ugunkurru vietām.

Atceros divas galvenās tacīnas – viena veda uz pieminekli, otra – kalnā. Tur bērni parasti rikoja skriešanās sacensības. Bet, lai varētu nopeldēties, bija jāatlīgēz pludmalē, jo salīnās krasti peldēšanai nebija piemēroti.

Atmiņā palikušas kāzas, ko svīnējām uz salīnās. Jaunais pāris uz salīnu irās laivā. Mēs, iebrūduši līdz vidum ūdeni, bijām novilkusi "goda vārtus" jaunā pāra sagaidīšanai.

NOSTĀSTI UN TEIKAS

Kā radies Cieceres ezers?

Sensenos laikos ezeru nemaz nav bijis. Dievs dzīvo radību dzirdījis tikai ar lietu, ūdeni viņš glabājis lielā, lielā pērlē. Kā jau zināms, Velns iekāro visu, kas ir Dievam, tāpat arī šoreiz Velnam ienācis prātā pērlī nozagt un nedot dzīvajai radībai tik ilgi dzert, līdz tā viņu pielūgšot. Kādreiz, kad Dievs nebija mājās, Velns pakampis pērlī un devies ar to prom. Tīcis savā miteklī, Velns mēģinājis dabūt ūdeni no pērles ārā, bet, tā kā atlēga atradusies pie Dieva, Velns ūdeni nevarējis dabūt. Viņu pārņēmušas dusmas, un pērlī viņš tik stipri metis pret zemi, ka tā saplisusi. Nu visu zemi applūdinājis ūdens. Dievs vienu daļu gan sasmēlis, bet pārējais sasūcīes zemākās vietās, un tur radušies ezeri.

Teikā par Cieceres ezeru stāstiņi par kādu puisi, kurš gājis mazgātīties. Viņš tik briesmīgi steidzies, ka neviens nevarējis atturēt. Skrējis pavīsam. Tad nācis preti kāds pavīsam svešs, nerēdzēts vecāks vīriņš un jautājis: "Kur skriesi tik briesmīgi?"

"Mazgātīties," puisis atbildējis. Vecais vīriņš izņēmis pulksteni no kabatas un aicinājis: "Pagaidi desmit minūtes!" Puisis pagaidījis un teicis: "Es negribu vairs mazgātīties."

Ja viņš nebūtu uzklājis, būtu noslīcis. Ľaudis runāja, kad kāds skrēja uz ezeru:

"Neskrien, neskrien! Nez vai šoreiz nāks labais vecītis un tevi aizturēs."

OZOLU SALA

Pēc 1905. gada revolūcijas apspiešanas Saldus pilsētas skolās izveidojās nelegālais marksistu pulciņš "Stars". Pulciņš aktīvi darbojās no 19908. līdz 1910. gadam. Par pulcēšanās vietu vasarā dalībnieki izvēlējās Cieceres ezera ozolu salu. Šeit svīnēja 1. maija svētkus, dziedāja internacionāli, lasīja skrejlapiņas un runāja dzejoļus. Blakus esošajā ozolā pacēla sarkano karogu.

1967. gadā Brocēnu kombināta komjaunieši ierīkoja piemiņas vietu. Akmeni atvilka ziemā no Lielcieceres. Uzrakstu iekala Alberts Jurašs.

Attēlā atklāšanas brīdis.

"Kas tad tā tāda ir?" viens otrs jautās. Taisnība, tā rakstos reti minēta, biežāk – Cieceres ezera sala. Arī sarunvalodā biežāk min "sala" vai "salīņa".

Ozolu sala ir 14,19 ha liela. Tās reljefa zemākais līmenis salas ziemeļrietumu daļā ir 101–102 m virs jūras līmeņa, bet lielākā salas daļa atrodas 104–105 m virs jūras līmeņa. Virs ezera līmeņa sala paceļas līdz 6,5 m augstumā.

Sala no 1923. gada ir aizsargājams dabas liegums. Gadsimta sākumā salā ganīti zirgi un aitas. Izcirsta arī neliela cirsma.

Pirms Otrā pasaules kara sala bijusi iemīlota ekskursiju un atpūtas vieta. Pie lielā ozola salas vidū rīkotas zaļumballes.

Ap 1940. gadu salā rīkoti sajeti. Salas ziemeļu daļā saglabājušies Otrā pasaules kara ierakumi.

Var uzskatīt, ka Ozolu sala ir kā maza Moricsala. 1975. gadā Ozolu salā uz 14 ha konstatētas 165 ziedaugu un paparžaugu sugas. (Moricsalā uz 83 ha 1912. gadā bijis ap 400 sugu.) Var secināt, ka sugu daudzums uz 1 ha Ozolu salā ir daudz lielāks nekā Moricsalā.

Ozolu salā no tur augošām 165 sugām 35 ir koku, krūmu un puskrūmu sugas, 28 graudzāļu un 102 lakstaugu sugas. Retas un aizsargājamas ir divas sugas: mieturu mugurene un parastā zalktene.

Salas augstākajā daļā ir daudz vecu ozolu. No tiem arī cēlies salas nosaukums. Salā aug 12 ozolu, kuru apkārtmērs lielāks par 4 m. Salas lielākā ozola apkārtmērs ir 6,2 metri. No citiem kokiem salā vēl aug liepas, apses, bērzi, oši un egles. Pamežā aug parastā ieva, parastais sausserdis, parastais pilādzis jeb sermūkslis.

NOSTĀSTI PAR VIETĀM BROČĒNU NOVADĀ

Par Lielūžu klēti

Lielūžos, ilgu laiku kalpodama kā dzīvojamā māja, pārvērsta par klēti, bijusi ļoti veca celtne. Pats šo celtni netiku redzējis, šo patieso stāstu man pastāstīja tēvs. Šīm celtnē pats interesantākais bija tas, ka tur bijusi maltuves istaba. Tā bijusi maza istabiņa, apmēram trīs metrus gara un plata. Istabiņai giestu neesot bijis. Arī logu nebija, izņemot vienu mazu maziņu. Šīs vienīgais arī bijis tik maziņš, ka roku gandrīz nav varējuši izbāzt cauri. Istabas kaktā bijušas novietotas dzirnas. Viens dzirnakmens bijis novietots uz ozola bluķa, otrs tam viršu un ar kārti piestiprināts vienā pusē pie jumta spāres. Citas izejas šai istabai nebija. Agrāk ar šo istabu baiditi bērni (par nepaklausību piedraudēts iebāzt tajā istabiņā). Istaba nojaukta tikai 1925. gadā.

Vecās Anlizes stāsti

Šo stāstu es dzirdēju no sava tēva. Viņš toreiz vēl gājis skolā. Blakus skolai atradusies nabagmāja, kur dzīvojusi vecā Anlize, kas bijusi liela stāstītāja. Bērni gājuši klausīties viņas stāstos. Vecā Anlize stāstījusi galvenokārt briesmu stāstus, taču dažreiz arī teikas, pasakas un nostāstus no agrākiem laikiem. Par sevi viņa maz runājusi. Taču vienreiz bērni to pierunājuši pastāstīt par sevi. Anlize bijusi bārenīte jau no agras bērnības. Viņa jau agri gājusi pie saimniekiem ganos, noplīnījusi vēdera tiesu. Saimnieki bijuši ļoti skopi. Kāds pat nav devis viņai pastalas, ko vasarā ganot uzvilkta kājās. Pastalas devis tikai pa ziemu un lielu salnu laikā. No tā arī vēlāk viņai radies locītavu reīmatisms jeb, kā tautā saka, krampis. Abas kājas viņa nav varējusi pakustināt. Tā viņa no jaunības gadiem līdz sirmam vecumam nogulējusi nabagmājā.

Vecā Anlize izstāstījusi teiku par "Bulu" mājām. Viņa bijusi ļoti pārliecināta, ka muca atkal parādīsies un ka šoreiz pateiks pareizos vārdus. Vecā Anlize daudz stāstījusi par apkārtnes dabu agrākos laikos. Viņa teikusi, ka agrāk šeit bijuši tikai meži. Meži uz Rīgas pusē beigušies tikai pie Purvakroga (tagad "Ceļinieki"). Viņa vēl stāstījusi arī par ļaudim, kas agrāk šeit dzīvojuši. Viņa arī zinājusi stāstīt par "Pilskaņiem". Atmiņā bijuši saglabājušies nostāsti par pirmajiem svešniekiem šajā apvidū – vāciešiem. Diemžēl Anlize sen jau mirusi, un vairāk neviens par viņu neko neatceras. Zina tikai, ka agrāk ir dzīvojusi tāda Anlize, kas bijusi liela stāstītāja.

"Bulu" mājas un kapi

Tagad šīs mājas sauc par "Ezermalīem". Agrāk tās sauktas par "Bulīem" un kapi par Bulu kapiem. Teika stāsta, ka reiz bula laikā naktī kāds ceļinieks gājis gar šīm mājām un ezermalā ieraudzījis mucu ar zeltu. Muca viņam likusi teikt trīs vārdus. Ja ceļinieks pateiks pareizos, tad visi šī novada ļaudis dzīvos pārticībā. Ceļinieks nav varējis pateikt pareizos, un muca ievēlusies ezerā. Tanī vietā no tā laika radies stāvs krasts ar dziļu gultni pie tā. Veļoties ezerā, muca teikusi, ka viņa atkal parādīsoties pēc simt gadiem. Tāpēc mājas nosauktas par "Bulu" mājām, jo viss notika bula laikā.

Brocēnu parks
pie vecās estrādes

VIETVĀRDI BROČĒNU NOVADĀ

Klāmani

Vai tā sauca vai nesaucha mājas? Citi apgalvo, ka Klāmanis bijis saimnieks, bet citi – tas esot arī māju nosaukums. Klāmanim piederējis krogs, ko sauca par Bedres krogu un kas atradās tagadējā "CEMEX" teritorijā, tur, kur bija kombināta degvielas uzpildes stacija. Bedres krogs bija nelielā ieplakā starp Cieceres un Brocēnu ezeru, tādēļ radies nosaukums – Bedres krogs. Tā bijusi mūra māja, sadalīta uz pusēm. Vienā galā tika atstāti zirgi un rati, bet otrā ēkas galā bijis pats krogs. Tas bijis lielākais un labākais krogs visā apkārtnē. Tur varēja palikt arī pa nakti.

Daļa kroga ēkas tika noārdīta, kad būvēja Rīgas–Liepājas šoseju. Pēc vecā Klāmanu nomiršanas darbu turpinājis jaunais Klāmanis. Stāsta, ka 1944. gadā viņš izglābis lidotāju. Vācu karavīri notriekuši vairākas lidmašīnas, visus pilotus nošāvuši, bet vienu krievu lidotāju Klāmanis izglābis. Viņš to paslēpis vienā no saviem astoniem pagrabriem, lai vācieši nespētu atrast. Klāmanim minētie pagrabi bijuši kā labirints. No lielā pagraba uz visām pusēm bijuši koridorīni, kas aizveduši uz citiem pagrabiem. Vācieši gan meklējuši krievu lidotāju, bet nevarējuši atrast.

Vēlāk izrādījies, ka lidotājs bijis ietekmīgs cilvēks, it kā ģenerālis no Pēterburgas. Kā pateicību par dzīvības glābšanu krievu lidotājs Klāmanim iedēvis kādu "spēcīgu papīru". Šī papīra dēļ Klāmanī neviens nedrīkstējis aiztikt. Kad latviešus izsūtīja un atnēma mājas, lopus, un visus sadzina kolhozā, Klāmanim bija divi zirgi un sešas govis. Viņam piederēja lieli zemes ipašumi, bet neviens Klāmanī neaiztika. Viņam pat neko nekonfiscēja. Cilvēki domāja, ka Klāmanis visus ar zeltu uzpircis. Vēl viens interesants fakts – Klāmanim bijušas divas sievas. Tas izbrīnīja un satrica visus tā laika ļaudis. Vienu viņa sievu sauca Zete, bet otra bijusi Zetes māsa. Klāmanim bijusi varena māja, par kuru cilvēki teikuši: "Ielet tai mājā var, bet iziet ir ļoti grūti, jo pa koridoriem var maldīties, ieju atrast nevar!" Klāmanu mājai bijis trīsreiz vairāk logu nekā parastām mājām. Stalji arī bijuši īsti milzi. Uz tirgu Klāmanis braucis ar diviem zirgiem. Ziemā ragavas esot bijušas rotātas ar tautiskajām jostām. Bet laiks iet, un laika zobs spēj sagrauzt it visu. Tagad no šīm mājām pāri nav palicis nekas.

Elles mežs

Tas atrodas Cieceres ezera dienvidu galā, aptuveni divus kilometrus no ezera gala uz dienvidu pusē. Savu nosaukumu Elles mežs ieguvis no purvīja, kas ir pa pusei mežā. Kaut gan varētu būt tā, ka mežs savu nosaukumu ieguvis no cilvēkiem, kuri mežā nereti maldījušies, jo mežā esot bijis vadātājs.

Elles mežā augušas lielas, vecas egles un priedes. Kokus izcirta, kad pie Brocēniem sāka celt cementa un šifera kombinātu. Tos ar ragavām veda pāri ezeram visā tā garumā. Esot bijis iebraukums pamatīgs ceļš pa biezo ezeru ledu, un cilvēki braukuši garās kolonnās.

Papas mežs

Tautā sauktas par Papas mežu, bet domāts kā papa jeb tēva mežs. Visiem saprotams, bet nav ziņu, kā šīs nosaukums radies. Droši vien mežs agrāk kādam tēvam piederējis, no tā arī nosaukums piederības formā.

Gailišu mežs (Gailiš' mežs)

Gailišu mežs atrodas 5–6 km no Brocēniem, braucot gar Cieceres ezera krastu uz dienvidu gala pusē. Agrāk pie Gailišu meža atradās bērnu atpūtas nometne. Ceļš veda garām nometnei caur gravu, kuras abas puses tika dēvētas par Gailišu kalnu. Gan kalns, gan mežs savu nosaukumu ieguvuši no sēnēm, kuru tur ir ļoti daudz. Tas ir skaists priežu un eglu mežs.

Istabīnās

Par istabīnām sauc mežu, kas atrodas divus kilometrus no Stūru pagrieziena. Savu nosaukumu mežs ieguvis no divinārā reljefa. Mežs atrodas uz kalniņiem. Tie ir lielāki un mazāki, bet visi spīci kā māju jumtini. Starp šiem kalniņiem ir mazi mazītini purvīni, kuros noslīkt gan nevar, bet zābakus ar dubļiem piesmelt gan. Mežs ir stipri avotains, jo šie mazie purvīni arī pašās karstākajās vasarās neizķūstot.

Elles strauts

Elles strauts atrodas Cieceres ezera dienvidu galā. Tur, kur Elles mežs, ir arī Elles strauts – tā ūdenstece ieguvusi savu nosaukumu. Tomēr, iespējams, nosaukums iegūts arī tādēļ, ka strauts tecējis līku loču un traucējis mežniekiem. Cilvēki, kas no meža veduši malku, bieži vien iebraukuši strautā, kur bijusi mīksta zeme jeb dubļi, un iegrīmuši. Strauts it kā nav bijis dzīļš, bet bijusi bieza dūnu kārta. Lecot pāri strautam, šķītis, ka var viegli arī pārkāpt, bet izrādījies, ka gar malām lielu gabalu ir rāvains un dubļains.

Klabīkkalns

Klabīkkalns atrodas pie mājām "Mices". Tas ir augstākais kalns šajā apkārtnē. Agrāk kalns līcīs milzīgs, jo zirgiem bijis pamatīgi jāpiepūlas, lai kalnā uzsīviltu pilnu vezumu. Jānos tur dedzināja pūdeļus (pūdelis ir gara, ozolu vītnēm izpušķota kārts, kuras galā nostiprināta muca ar malku, kas Jānos tiek dedzināta), lai tālu varētu redzēt. Kalns bijis noaudzis ar asinszālēm un gailpiemēiem.

Sarkanbiksīs

Šīs mežs atrodas preti Papas mežam pie mežsarga mājām. Kā mežs ieguvis šādu nosaukumu? Lūk, stāsts.

Senos laikos esot dzīvojis kāds dusmīgs kungs. Kādu dienu viņš pazudis bez pēdām. Visur viņu izmeklējušies, bet nekur nav varējuši atrast. Kādu nakti vienam no kalpiem sapņos parādījies vīrs sarkanās biksēs – ļoti līdzīgs pazudušajam kungam. Kalps sabaidījies ne pa jokam.

Vīrs teicis: "Kad ausis rīts, tu savāksi virus un nāksti turp, kur es vedišu." Kalps tā arī dārijs. No rīta, kad visi gājuši pa mežu, tikai kalps esot redzējies, kur iet sarkanbiksīs. Vēlāk vīri piegājuši pie zaru kaudzes, novēluši zarus un atraduši tur savu kungu, kurš bijis nogalināts. Kungam kājās bijušas sarkanās biksēs. No tā laika vairākas paaudzes mežā esot redzējusas vīru sarkanās biksēs. Tā arī mežs ieguvis nosaukumu – Sarkanbiksīs.

Cieceres pagastā atradušās Lemzeres, Lielcieceres, Mazcieceres, Veccieceres un Ulpu muižas. Neviena no tām nav saglabājusies. Tās tikušas sagrautas Pirmā vai Otrā pasaules kara laikā.

Lemzeres muiža atradusies Cieceres ezera dienvidu galā. Tā esot bijusi neliela muiža. Muižai piederējis Elles mežs, kurā auga lielas un slaidas priedes. Tas esot bijis varenākais mežs visā īpašumā.

Lielcieceres muiža

No Lielcieceres muižas pāri palikusi tikai viena ēka. Pamati no sagruvušajām ēkām "iegājuši zemē". Pēdējā palikusi ēka bija kleķa māja, kurai vidū atradies skurstenis. No tā uz visām pusēm bijušas istabas. Agrāk tā bijusi kalpu māja ar četrām istabām.

Pie Lielcieceres muižas bijuši vismaz divi diķi, mājas priekšā gājis ceļš, pāri ceļam – diķis.

Ilgū laiku bija saglabājusies daļēji viena ēka, ko sauc par magazīnu. Tā bijusi klēts, agrāk – pienotava.

Tur, kur ceļš pagriezies uz dienvidiem, agrāk bijusi kalpu māja. Tur dzīvojuši gani, slaucējas un kalpi. Muižā bijis daudz lopu. Pašas dārgākās bijušas Latvijas brūnās govis. Bijuši arī brūni, balti un melni zirgi, kurus išpaši trenēja un uzturēja. Speciāli zirgi tika turēti arī medibām. Sevišķi labas šķirnes lopus ganīja labās plavās, kas tika išpaši koptas. Gans bijis uzticams cilvēks, viņam par lopiem bijis "jāatbild ar savu galvu".

Lielcieceres muiža atradusies tur, kur tagad Irmantas. Pēc muižas sabrukšanas tur izveidojās apdzīvota vieta, jo cilvēki no iekoptajām zemēm nevēlējās aiziet. Mazcieceres muiža bijusi tur, kur mājas "Seski". Arī šajā muižā bijuši labas sugas lopī.

Ulpes muiža atradusies Cieceres ezera rietumu krastā. Par šo muižu nekas tuvāk nav zināms, tagad tās vietā ir plava, pat drupu vairs nav.

Savukārt Veccieceres muiža atradās tur, kur vēlāk kājķi raktuves. Cieceres ezera rietumu krastā. Lai iegūtu kājķamenci, mājas tika noārdītas. Tur ir vairāki diķi.